19-ter Jahrgang Nr. 16. Jüdische Pester Zeitung. Montag, 7. Feber 1887.

Redaction u. Administration befinden sich: BUDAPEST, Hochstrasse Nr. 1.

Pränumerations-Preis:
Für Oesterreich-Ungarn
Ganzjährig 8 Gulden 8str. W.
Halbjährig 4 Gulden 8str. W.
Vierteljährig 2 Gulden 8str. W.

Für's Ausland
Ganzjährig 10 Guld. — kr. 8. W.
Halbjährig 5 Guld. — kr. 8. W.
Vierteljährig 2 Guld. 50 kr. 8. W.

Pränumerationen werden jeden Tag entgegengenommen.

Annoncen werden nach aufliegendem Tarif berechnet.

יידישע פעסטער צייטונג

פאָליטישעס אָרגאַן. ערשיינט וואָכענטליך דרײַמאָל.

Redaction u. Administration befinden sich: BUDAPEST, Hochstrasse Nr. 1.

Pränumerations-Preis:
Für Oesterreich-Ungarn
Ganzjährig 8 Gulden 8str. W.
Halbjährig 4 Gulden 8str. W.
Vierteljährig 2 Gulden 8str. W.

Für's Ausland
Ganzjährig 10 Guld. — kr. 8. W.
Halbjährig 5 Guld. — kr. 8. W.
Vierteljährig 2 Guld. 50 kr. 8. W.

Pränumerationen werden jeden Tag entgegengenommen.

Annoncen werden nach aufliegendem Tarif berechnet.

בודאפעסט, מאָנטאג יג׳ שבט, תרמ״ז. Erscheint wöchentlich dreimal. נײַנצעהנטער יאָהרגאַנג נר. 16. 1887

דיא בעפעסטיגונג בודאפעסטס!

אין ווייניגער טעלעגראַמס דעם „עדיעטערטעש״ דאס לויט פערזכערונג דיעזעס בלאטעס איים זעהר גוטער קוילעלע ששאמט, ברינגט דיא אללערמ. נאכריכט. דאס .אין מאסנבעבענדען מיליטאַרישען מרייזען דיא איסזכטען איים איינען נאהע בעפאָרשטעהענדען קריעג מיט רוסלאנד ניכט נור נ׳כט אבגענאָממען, ואָנדערן אים געגענטהיילע. דיעטע ווירד אין זאלכער מייזע אלס אינפערמיירליך בעראכטעט אונד ווערדען זיך עבען דעסהאלב דיא רוסטונגען נ׳כט מעהר איים פערערדנונגען אונד אדמינסטראטיוו פאָרבעריטונגען בעשראָנקען זאנדערן עס ווערדען איך ענערגישע שטראטעגישע אונד מיליטאַרישע מאסנאהמען געטראָפפען. איינע דער ערסטען אונד ווי׳כטיגסטען דיעזער מאסנאהמען, דיא בעשלאָסען וואָרדע, איזט

דיא בעפעסטיגונג דער אונגאַרישען הויפטשטאדט רעשפעקטיוו דיא אומגעשטאַלטונג בודאפעסטס אין איין גראָסעס בעפעסטיגטעס לאנד.

דורך איינע זאלכע בעפעסטיגונג האפפט מאן, אין ערסטער ריי׳הע דען זאָ זעהרווי׳כטיגען אינבעגאנג אבער דיא בודאפעסט צו זיכערן אונד דיא שאדט זעלבסט אין פערטהיידיגונגס- צושטאנד צו פערזעטצען. דיא פלאנע צו דיעזער בעפעסטיגונג זינד בעריי׳ים פערטיג אונד ווערדען אין דען נאכסטען טאגען אינאי׳פשיבבאר אונד מיט גראָסער ענערגיע אין אנגריפ׳ נעגאָממען ווערדען. דיא ארבייטען ווערדען נאכדעם דיעזע בלאס פאן דער אי׳פפהרונג מאכטיגער ערדשאנצען דיא ערדע איזט. בינגען 8 וואָכען פערטיג געשטעללט ווערדען. דיא מיליטאַראישע בזימגאַרטנער, פאָרנאמסאַרי, האנזעלמאַנוויטש אונד גלאסמזיעה, דיא דיא ארבייטען ליישען ווערדען, זינד בעריי׳ים ערנאנגט אונד נאך בודאפעסט אבגעגאנגען״.

אין מיליטאַרישען מרייזען איזט מאן אלזאָ דער אנזיכט, דאס דיא רוססען אים פאללע איינעם זעגרייכען פעלדצוגעס נ׳כט דען 85 מיילען לאנגען וועג איבער קראַקי אדמיטיע אונד ווי׳ען, זאנדערן דען 105 מיילען לאנגען איבער וואַרשי׳. דומלא. עפעריעס, מישקאָלץ, בודאפעסט נעהמען ווערדען. דענן מיט דער איינגאהמע ווי׳ענס וואָרע דער קריעג נאך נ׳כט בעגענדעט. מיט דער בודאפעסטס הינגעגען וואָרע דער זיעג דער רוססען דער פאָלגלישטאנדיגסטע.

האפפענטליך ווערדען ווי׳ר פ׳ריהער פאר וואַרשי׳ איבער מאסקי׳ שטעהען, אלס דיא העלדען דער מאנטשוקא פאר בודאפעסט אדער ווי׳ען.

צור אויסוואַרטיגען לאגע.

(אלס דיעזער ארטיקעל געשריעבען וואורדע, וואר דיא אים ערסטען ארטיקעל ענטהאלטענע אללגאמיינע נאכריכט נאך נ׳כט בעקאנגט, ווערכע צייטונג, דאס ווי׳ר רעכט האבען, אין דען נאכשטעהענדען אויספיהרונגען אונז נאָך דער פאַרליי׳נען ווילט אין אנדערע ווערטער אין דיא אנגעלעגענהייט אין דער לאגע צו מישען, אונד אין דער אנגעלעגענהייט אין דער לאגע אונז אונטערשאַפען.)

עס ליעגט קיינע בעאונרוהיגענדע נאכריכט פאר, דאס אללין איזט הייטצוטאגע שאן פ׳עד; אבער עס זינד זאָגאר פ׳ריעדענסצייכען צו פערמערען, צו דען פ׳ריעדליכען אויסערונגען אונזע. דעם מאָנארכען אונד דעם קראָנפ׳רינצען רודאלף נעזעללט זיך איינע אויסערונג דעם דייטשען קראָנפ׳רינצען, ווערכער איים דעם האָבאַרעל דעם באנקיער מענדעלסזאהן גע׳ואנט האבען זאלל: „דיא בעאונרוהיגונג דער בארזע ווי׳אונדערט מיך פראנקריך ווירד דייטשלאנד נ׳כט אנגרי׳פען אונד דייטשלאנד עבענזאָ ווי׳ענינ׳ פאנק׳ הייר״. איך איבער איינע אנפראנג רוסלאנדס זאָלל דייטשלאנד זיינע פ׳ריעדליכען אבזיכטען בעשאנט האבען. עבענזאָ קאָממען אים פראנקריך נאכריכטען, ווערכע מעלדען, דאס דארט דיא ערהאלטונג דעם פ׳ריעדענס אנגעשטרעבט אונד ע׳ראָפפט ווערדע.

וואס דיא בולגאַרישע פראנגע אנבעטרי׳פפט, ליעגט עבענאללס נ׳כט אונגינ׳ינסטיגעס פאר, ווענן אויך—אדער׳פעללי׳כט עבען ווי׳יל — נאך קיינע צוזאמענקונ׳פפט דער באטשאפטער אין קאָנסטאנטינאָפעל שטאטגעפ׳ונדען האט. מאן קאנן אויך אין דיעזער בעציעהונג נור האפפענונגען הענען, אהנע בעשטימטע בי׳רגשאפטען פ׳יר איינע פ׳ריעדליכע לאָזונג צו האבען.

דער טירכישע נראָסזיעזיר האט דיא בעקאנטען פאר שלאָגע צאָגאַמאָיס פערוואַרפען אונד דעמזעלבען בעדייטעט, דאס דיא בולגאַרישע רעגונג שאפפט נ׳כט זאָפאָרט צורי׳ק טרעטען, זאנדערן אים געגענטהיל מיסע, אים דיא אָרדנונג אים לאנדע צו ערהאלטען. אבער רוסלאנד דאמיט צופ׳ריעדען זין ווירד, איזט עבען איינע פראגע, אי׳ף דיא זיך מיינע אנווארט ערטהיילען לאסט.

ענדליך איזט אי׳ך פאן דער אינטעפערלאַציאָנס־באנאטוארטונג אים אסטערי׳כישען אבגעאָרדנעטען נאָמען צו צו נערמען, וואָ דיא רעגיערונג דורך דען מונד דעם מיניסטערס זימאָלי קאָמיס׳ פערקונדען ליעס, דאס דער וואנש אונד דיא האפפענונג אי׳ף ערהאלטונג דעס פ׳ריעדענס פאן אללען זייטען גלייך געהעגט, דער ערנסט דער לאגע ערדאך נ׳כט פערקאנגט ווערדע.

וי׳יא מאן זיעהט, דארף מאן נאך נ׳כט אללצו גראָסזיפ׳ האפפענגען אי׳ף דיא ערהאלטונג דעס פ׳ריעדענס ועטצען; דיא מאָמענטאנע שטיללע איזט וואהר ערפ׳רי׳ליך, אבער דעסהאלב דארף מאן זיך אבער דיא נעפאהר, ווענן דיא אי׳ך ערטצט נ׳כט אים שטיינען בעגי׳פפען איזט, קיינער טי׳יינג הינגעבען.

צור טאגעסגעשיכטע.

איינע אינטערפעללאַציאָן, ווערכע דער אבגעאָרדנעטע מונטהגער אים אסטערי׳כי׳שען אבגעאָרדנעטענהויז איבער דיא אויסוואַרטיגע לאגע ריכטעטע, וואורדע פאָרגעסטערן פאָם מיניסטער זימאָלמאָיס׳, אין פערטרעדער דער פאַרליי׳נען ווילט נ׳כט פ׳יישען צו לאסען אונד דיא נעפאהר נ׳כט צו אונטערשאַפען.)

עס ליעגט קיינע בעאונרוהיגענדע נאכריכט פאר, דאס אללין איזט הייטצוטאגע שאן פ׳עד; אבער עס זינד זאָגאר פ׳ריעדענסצייכען צו פערמערען. צו דען פ׳ריעדליכען אויסערונגען אונזע. דעם מאָנארכען אונד דעם קראָנפ׳רינצען רודאלף נעזעללט זיך איינע אויסערונג דעם דייטשען קראָנפ׳רינצען, ווערכער איים דעם האָבאַרעל דעם באנקיער מענדעלסזאהן גע׳ואנט האבען זאלל: „דיא בעאונרוהיגונג דער בארזע ווי׳אונדערט מיך פראנקריך ווירד דייטשלאנד נ׳כט אנגרי׳פען אונד דייטשלאנד עבענזאָ ווי׳ענינ׳ פאנק׳ הייר״. איך איבער איינע אנפראנג רוסלאנדס זאָלל דייטשלאנד זיינע פ׳ריעדליכען אבזיכטען בעשאנט האבען. עבענזאָ קאָממען אים פראנקריך נאכריכטען, ווערכע מעלדען, דאס דארט דיא ערהאלטונג דעם פ׳ריעדענס אנגעשטרעבט אונד ע׳ראָפפט ווערדע.

וואס דיא בולגאַרישע פראנגע אנבעטרי׳פפט, ליעגט עבענאללס נ׳כט אונגינ׳ינסטיגעס פאר, ווענן אויך—אדער׳פעללי׳כט עבען ווי׳יל — נאך קיינע צוזאמענקונ׳פפט דער באטשאפטער אין קאָנסטאנטינאָפעל שטאטגעפ׳ונדען האט. מאן קאנן אויך אין דיעזער בעציעהונג נור האפפענונגען הענען, אהנע בעשטימטע בי׳רגשאפטען פ׳יר איינע פ׳ריעדליכע לאָזונג צו האבען.

דער טירכישע נראָסזיעזיר האט דיא בעקאנטען פאר שלאָגע צאָגאַמאָיס פערוואַרפען אונד דעמזעלבען בעדייטעט, דאס דיא בולגאַרישע רעגונג שאפפט נ׳כט זאָפאָרט צורי׳ק טרעטען, זאנדערן אים געגענטהיל מיסע, אים דיא אָרדנונג אים לאנדע צו ערהאלטען. אבער רוסלאנד דאמיט צופ׳ריעדען זין ווירד, איזט עבען איינע פראגע, אי׳ף דיא זיך מיינע אנווארט ערטהיילען לאסט.

ענדליך איזט אי׳ך פאן דער אינטעפערלאַציאָנס־באנאטוארטונג אים אסטערי׳כישען אבגעאָרדנעטען נאָמען צו צו נערמען, וואָ דיא רעגיערונג דורך דען מונד דעם מיניסטערס זימאָלי קאָמיס׳ פערקונדען ליעס, דאס דער וואנש אונד דיא האפפענונג אי׳ף ערהאלטונג דעס פ׳ריעדענס פאן אללען זייטען גלייך געהעגט, דער ערנסט דער לאגע ערדאך נ׳כט פערקאנגט ווערדע.

וי׳יא מאן זיעהט, דארף מאן נאך נ׳כט אללצו גראָסזיפ׳ האפפענגען אי׳ף דיא ערהאלטונג דעס פ׳ריעדענס ועטצען; דיא מאָמענטאנע שטיללע איזט וואהר ערפ׳רי׳ליך, אבער דעסהאלב דארף מאן זיך אבער דיא נעפאהר, ווענן דיא אי׳ך ערטצט נ׳כט אים שטיינען בעגי׳פפען איזט, קיינער טי׳יינג הינגעבען.

צור טאגעסגעשיכטע.

איינע אינטערפעללאַציאָן, ווערכע דער אבגעאָרדנעטע מונטהגער אים אסטערי׳כי׳שען אבגעאָרדנעטענהויז איבער דיא אויסוואַרטיגע לאגע ריכטעטע, וואורדע פאָרגעסטערן פאָם מיניסטער זימאָלמאָיס׳, אין פערטרעדער דער פאַרליי׳נען ווילט נ׳כט פ׳יישען צו לאסען אונד דיא נעפאהר נ׳כט צו אונטערשאַפען.)

עס ליעגט קיינע בעאונרוהיגענדע נאכריכט פאר, דאס אללין איזט הייטצוטאגע שאן פ׳עד; אבער עס זינד זאָגאר פ׳ריעדענסצייכען צו פערמערען. צו דען פ׳ריעדליכען אויסערונגען אונזע. דעם מאָנארכען אונד דעם קראָנפ׳רינצען רודאלף נעזעללט זיך איינע אויסערונג דעם דייטשען קראָנפ׳רינצען, ווערכער איים דעם האָבאַרעל דעם באנקיער מענדעלסזאהן גע׳ואנט האבען זאלל: „דיא בעאונרוהיגונג דער בארזע ווי׳אונדערט מיך פראנקריך ווירד דייטשלאנד נ׳כט אנגרי׳פען אונד דייטשלאנד עבענזאָ ווי׳ענינ׳ פאנק׳ הייר״. איך איבער איינע אנפראנג רוסלאנדס זאָלל דייטשלאנד זיינע פ׳ריעדליכען אבזיכטען בעשאנט האבען. עבענזאָ קאָממען אים פראנקריך נאכריכטען, ווערכע מעלדען, דאס דארט דיא ערהאלטונג דעם פ׳ריעדענס אנגעשטרעבט אונד ע׳ראָפפט ווערדע.

וואס דיא בולגאַרישע פראנגע אנבעטרי׳פפט, ליעגט עבענאללס נ׳כט אונגינ׳ינסטיגעס פאר, ווענן אויך—אדער׳פעללי׳כט עבען ווי׳יל — נאך קיינע צוזאמענקונ׳פפט דער באטשאפטער אין קאָנסטאנטינאָפעל שטאטגעפ׳ונדען האט. מאן קאנן אויך אין דיעזער בעציעהונג נור האפפענונגען הענען, אהנע בעשטימטע בי׳רגשאפטען פ׳יר איינע פ׳ריעדליכע לאָזונג צו האבען.

דער טירכישע נראָסזיעזיר האט דיא בעקאנטען פאר שלאָגע צאָגאַמאָיס פערוואַרפען אונד דעמזעלבען בעדייטעט, דאס דיא בולגאַרישע רעגונג שאפפט נ׳כט זאָפאָרט צורי׳ק טרעטען, זאנדערן אים געגענטהיל מיסע, אים דיא אָרדנונג אים לאנדע צו ערהאלטען. אבער רוסלאנד דאמיט צופ׳ריעדען זין ווירד, איזט עבען איינע פראגע, אי׳ף דיא זיך מיינע אנווארט ערטהיילען לאסט.

ענדליך איזט אי׳ך פאן דער אינטעפערלאַציאָנס־באנאטוארטונג אים אסטערי׳כישען אבגעאָרדנעטען נאָמען צו צו נערמען, וואָ דיא רעגיערונג דורך דען מונד דעם מיניסטערס זימאָלי קאָמיס׳ פערקונדען ליעס, דאס דער וואנש אונד דיא האפפענונג אי׳ף ערהאלטונג דעס פ׳ריעדענס פאן אללען זייטען גלייך געהעגט, דער ערנסט דער לאגע ערדאך נ׳כט פערקאנגט ווערדע.

וי׳יא מאן זיעהט, דארף מאן נאך נ׳כט אללצו גראָסזיפ׳ האפפענגען אי׳ף דיא ערהאלטונג דעס פ׳ריעדענס ועטצען; דיא מאָמענטאנע שטיללע איזט וואהר ערפ׳רי׳ליך, אבער דעסהאלב דארף מאן זיך אבער דיא נעפאהר, ווענן דיא אי׳ך ערטצט נ׳כט אים שטיינען בעגי׳פפען איזט, קיינער טי׳יינג הינגעבען.

נייע ביכער.

(„ספר בראשית" והוא ספר ראשון מחמשה חומשי תורה מונה על פי המסדת עם תרגום לשון הגר ובאור מספיק להבנות המקרא ודתרגום מאת חיים ן בר"ש הכהן ז"ל, המכונה הייגרך דייטש.")

אינטער דיזעם טיטעל ליעגט אונז איינע ארבייט דעם געלעהרטען פראפעסאָרס, הערן הייגרך דייטש פאר, דיא פאר אללעם געאיינגעט איזט, אונזערער יוגענד. דיא הייטע דיא פאטערלאנדישע שפראכע אלס איהרע מוטטערשפראכע בעהאלטען אונד פאסט איינשליעסלך פערשטעהט, איינע איבערזעטצונג דער הייליגען שריפט, מיט דען ערגאנזרעלכען שפראכליבען אונד זאכליכען ערלייטערונגען, צו ביעטען, דיא איהנען אין זא איינפאך ליעבליכער אונד דאך געדיעגענער פארם געבאטען איזט, דאסס זיא געוויסס איפרוג דאנאך גרייפען ווירד, אום דעם וואינשע דעם פערפאססערס דער זייגע ארבייט דער פאטערלאנדישען זעעלענפאללען, שטודירענדען יודישען יוגענד ווידמעט, צו ווילפאהרען; דעם וואינשע, דעם ער אין דעם לפיק: „והגית בדם יומם ולילה" איסדרוקך גיבט. — אבער איך דער לעהרער, דער דיא הייליגע שריפט זייגען שולערן אין אינגאריישער שפראכע פארצומאגען האט, פינדעט אין דיזעם ווערקע איינע מאכטיגע שטיטצע צור ערקלארונג זא מאנכער שווייריגען שטעללע, זא פיעלער שווייריגען וארט- אונד זאטצבילדונגען; דא דער געשאלטע פערפאססער זיך אין דעם גרונדזאטץ אונזערער וייזען געהאלטען האט: „דמתרגם פסק בצורתו דרי זה כדא, ודמיסת עלי, דרי זה מרדא ומגדא." — דיא פיינדליכע איינרעד איינשטאטטונג דעם ווערקעס, דיא כארדעכטהייט דעם אורטעלסטעס, דעם נקוד אונד דער טעמים, דיא טרייע אנשמיעונג דעם אונגאריישען וארטעס אין דאס העבראאישע דיא כאסטליכען וארט- אונד זאך-ערקלארונגען, בעוויזען, דאסס אללע, דיא דאס בוך צו האנדען געדמען, אין דעם אורטהיילל איבערזעטצונג דער הייליגען שריפט, וועדען אין אינגאריישער נאך אין איינער אנדערן מונדארט, דיא, גלייך דיזער, אדם שיכיך, אלס לייטפאדען פיר דען לעהרער אונד צור ערלעסונג, בעלעהרונג געאיינגעט ווארע!"

א. ה. ב.

„ספר תאנ"ך." אינטער דיזעם טיטעל זינד פאן זי. ערשיינדען דעם הערן אבערראבינער ר' מיכאל גראס פעלד אין טשאפ דספדים אויף דיא אים לעבענצען אדרע פאן איהרעם אירדישען יואלטען אבברעוויפענען זיבען זיילען דעם ארטהאדאקסען יודענטהומס ערשיענען, אונד צוואר: הצדיקים והגאונים מיה' חיים צבי מאנג.

נעשעפטסבעריכט.

געטריידע-געשעפט. וויצען וואר געפעזען ין ענינ צו מארקטע נעבראכט. דיא קויפלוסט וואר בעפעזר. 10000 מעטצר' וואוירדען פערקויפט. פייז: אום 10 קר. נעשטיענען.

וויצען. מהיס: 100 מעטער' 81, קילאגראמם 9.50 נולדן. 200 מעטערצענט' 80,5 קילא 9,50 נולדען.— 2700 מעטער-צענטנער 80, קילא. 9.50 נולדען. 100 מעטר' 79,5 ק. 9.50 נול. 100 מטרצ' 79.5 קילא' 9,37½ נולדען פעסטער-באדען 100 מעטערצענ. 80, קילא 9.35 נולדר, אבער-טהייט 300 מעטער-צענ' 79,3 קילא 9.35 נול. — באטשקאער 3000 מעטערצענ' 76,7 קילא' 9.25 נולדען, זיבענבירגער 100 מעטערצ' 75.5 קילא 8,65 נולדען. — (אללעס פער 3 מאנאטע.)

קארן 6,45 — 6.70 נול.

גערסטע, פוטטער-וואארע 6,60 — 6,65 נולד קוקורוזיץ (אלט) 6,30—6,60. (נייע) 5.85—5,90 נולד. האפער 6,55 — 6,75 נול. פער מאססא.

טרמינע-געשעפט. וויצען פער פריהיאר 9.23 — 9.25 נולד. האפער פער פריהיאהר 6,66— 6.90 נול. קוקורוזיץ פער מאי-יוני 1887, 6.18—6.19 נולד.

רעפס. (קאהל) פער אויגוסט-סעפטעמבער 11·25 —11.32½ נולד.

פעסטער שראכטפיעה-מארק. בייא דעם אם 3-טען ד. מ. היער אין פעסט אבגעהאלטע נען וואכענמארקטע וואוירדען 3815 ששיק נראס- אונד קליינ-פיעה צו מארקטע נעבראכט. היערפאן וואוירדען פערקויפט: 80 ששיק שטיערע, פער מאאר פאן 90 ביז 230 נולדען.— 1461 אקסען דאס מאאר פאן 160—330 נול, 896 קוהען, דאס מאאר פאן 130—210 נול' 190 מעלק-קוהע דאס ששיק פאן 50—110 נול' 183 ששיק ביפעל, דאס מאאר פאן 100—200 נול. 619 ששיק קעלבער דאס ששיק פאן 8 — 25 נול. 10 ששיק שאאפ דאס מאאר פאן — — נול. — פייזע פער 100 קילא: אקסען-פלייש 44—50 נולדען. קוה-פלייש —38.—43 נולד. קאלב-פלייש 42—44 נולד. אונד ביפפל-פלייש 34—,40 נולד.

וויענער פריזע.

וויצען, אונגאריישער 78 — 82 קילא 9,56 — 9.58 נול, (אללעס פער 3 מאנאטע.)

מאיז (נייא), אונגאריישע 71—73 קילא 15 7—7.85 נול. פער מעטצר.

האפער אונגאריישער 6,70 — 7.15 נולדען פער מעטער-צענטנער.

קוקורוזיץ 6,20—6.30 נולדען.

שפיריטס 26,12½—26.25 נולד. פער 10000 ליטער-פערצענט.

ריבאל 26,50—27 נולד. פער מטרצ.

הערייסגעבער או. פערענטווארטליכער רעדאקטאר

מ. סאבאלטשי.

הייטער אונזוואר, מהי' יואל אונגאר מרעבי נימען אין פאכש, מוה' חיים סופר אין פעסט, מיה' שלמה גאנצפריעד אונגוואר, מיה' ישעי' ביערן אין פאטאק, מוהי פנחס אבד"מק ט.-סט.-מיקלאש אונד הצדיק מוה' יצחק דייטש אין ווען. דיזעזם פאם פערפאססער זיי, נערציט אבגעהאלטענגן טרויערפארטראגע שליע. סען זיך אונטער דען טיטעלן „הנבית הבנין" אונד „ארץ צבי" מעהרערע תלמידישע אבהאנדלונגען איבער חנוכה, דרשות על ראש השנה, שבת תשובה, ערב יו"כ אז. ז. וו. אן.

„Oesterreich-Ungarn im neunzehnten Jahrhundert." וויר מאכען אונערע פ. ט. לעזער אויף דאס אין לייפערונגען פער 20 קר. ערשיינענדע אינטערעססאנטע ווערק בעזאנדערס איסמערקזאם, דא יעדער אבאנענט בייא דער „25 (שלוסס)-לייפערונג דאס אלפארבענדרוקקבילד זי. מאיעסטאט דעם קאיזערס נאך דער נייסטען פראגמיע ערהאלט. 8 פארבענדרוקקבילדער אלס פראמיע ערהאלט. יעדע בוכהאנדלונג ניממט בעשטעללונגען אן.

Gilbert Unger. Wien.

ווייר ערוויכען אונזערע געעהרטען פרענומעראנטען אונד פריינדע, זיך מיט איהרען צישריפטען דיערעקט אז אונזערע רעדאקציאן צו ווענדען.

אייר ביטטען ווייר, דיא אדרעססע דייטליך וויא פאלגט אנצוגעבען:

יידישע פעסטער צייטונג

האכשטראסע נומער 1. בודאפעסט.

Jüdische Pester Zeitung

Hochstrasse Nr. 1, Budapest.

☛ נייא אייגטרעטענדע פראנומעראנטען ערהאלטען דיא שאן ערשיענענען טהיילע דער

געשיכטע דער נייערען צייט

נאכגעזענדעט, זאוייא דאס אין אונזערעם בראאטע ערשיינענדע, „אונדערשאנע פרייטאגס-פאללייטאן „פאגעלע דער מגיד."

פערנער ערהאלטען זאממטליכע פ. ט. אבאנענטען אונזערעם בראאטעם דאס

נייע געווערבענגעזעטץ אונד שאנקרענאלע

צוזאממען, נאכדעם לעטצטערעם אבגעשלאסען זיין ווירד.

ראטטאעזעהונג פאם 1-טען פעבער 1887.

הערמאנגשטאדט 7 65 80 30 ¼

פרוכט- אונד מעהלפרייז-טאבעללע.

ווייצען	קוואלישע פער הקקל.	פער 100 קילאגראמם
גאדדאונגאריישער	75	—.— —.—
„	76	—.— —.—
„	77	8.85 — 890
„	78	9.05— 9.05
„	79	9.10— 9.15
„	80	9.20— 9.25
„	81	9.30— 9.35
פעסטער-באדען	76	—.— —.—
„ „	77	9.— — 8.90
„ „	78	9.15— 9.20
„ „	79	9.25— 9.30
„ „	80	9.35— 9.40
„ „	81	9.40— 9.45
„ „	—	—.— —.—
וויסענבורגער	75	—.— —.—
„	77	9.05 — 9.15
„	78	9.20— 9.25
„	79	9.30— 9.35
„	80	9.40— 9,45
„	81	9.45 — 9.50
„	—	—.— —.—
פהיים	75	—.— —.—
„	76	—.— —.—
„	77	9.05 — 8.95
„	78	9.20— 9.15
„	79	9.30— 9.25
„	80	9.40— 9.35
„	81	9,45— 9.45

פרוכט	פער הקקל.	קוואלישע פער הקקל.	פער 100 קילאגראמם
קארן (ארם)		72—70	6.80— 6.55
גערסטע פוטער.		60	6.55— 6.30
„ מאלץ		62	8.15— 6.90
האפער		41	6.40— 6.20
קוקורוזיץ באנאט.		75	6.30— 6.25
דעמטא אנדערער		73	6.55— 6.50
הירזע		—	— —

		פער הערכסט	פער 100 קילאגראמם
פעסט-פיעה	וויצען	פריהיאהר	9.21
	„	„	—.—
	קוקורוזיץ	יוני 1886	6.19
	גערסטע	„	—.—
	האפער	פריה-יאהר	—.—
	„	הערבסט	6.70
	רעפס	אוי-סעפ.	9.75

זאק מעהל		d.	kr.
דער זאק צו 100 קילאגראמם מיט זאק פרייע באהן	נומער	0	— 80
	„	1	— 30
	„	2	— 80
	„	3	— 20
	„	4	— 40
	„	5	— —
	„	6	— 40
	„	7	— —
	„	8	— 30
	„	8½	— 40
שפיריטוס אלטע מעסטהאדע פרעסהעפע			— 28
„ נייע „ קאראפעל			— 25

קורז-טאבעללע פאם 3. פעבער.

לאזע.	d.	kr.
1854-ר 4-פערצענטיג שאאפס. לאיז	121	—
1860-ר. „ מאנאט	131	—
דעסאא פינפפעל	131	—
1864-ר. לאיז צו 100 נולדען	160	—
דעסאא „ 50 „	160	—
אונגאריש פרעמיענלאיז צו 100 נולד.	115	—
שווייצערלאיז	115	—
קאפא רעגענסבייגע	55	—
טיראלער-לאיז	18	25
קרעדיט-לא	174	50
טלאר-לאיז	44	—
ראזיי-ראוטענקרייז-פארייס-לאיז	114	75
אינגבוקער-לאיז	20	—
קינגלעוויטש-לאיז צו 10 נולד.	24	50
קראאטיער לאיז „ 20	17	—
אָפנער לאיז „ 40	47	25
מאלה לאיז „ 40	42	75
ווינדישגרעץ לאיז „ 10	18	50
מאלם לאיז „ 20	56	—
ווארצבורגער לאיז „ 10	24	50
פס.-נוגאאס לאיז „ 40	59	75
מאאנזילל-לא „ 20	25	25
פרייבורגער לאיז „ 100	28	—
דעסאא „ 50 „	137	—
וואלדשטיין-לאיז „ 20	68	—
ווינדישגרעץ „ 20	33	80
וויינער לאיז „	42	50
פרעבישער פרעמיענלאיז	125	50
אונגאר. ראטהקרייץ-לאיז	31	—
עשרייזישע	9	60
	74	—

ווערטה-פאפיערע.	d.	kr.
אונגאריש גולדרענטע צו 4.פערצענט.	98	35
דעסאא „ „ „	—	—
אָפענלייזישע „ שטיינ-פיעה	98	90
אונגאר. אייזענבאן-רענטע	94	65
אונגאריש גרונדענטלאסטונגען	105	75
שטעטטער באנאטע	105	75
דונענבערגער	105	35
נאלזישע	105	20
באהמישע	—	109
קראאטישע אונד סלאוואנישע	105	25
אונגאר. אייזענבאהן-אללעהען	152	75
וויינצערהענע-אללעהען-אבלייזונגען	100	—
אונגאר. הוסאר-אייבלעל-אבלייזונגען		
נען פר 100 צו „ 5	98	75
אונגאר. גרונדענטלאסטונגס אבלייזונגען	103	50
אונגאר. באנקנקרעדיט-אייזענבאהן „ 6	101	75
אלפולד-פיומאנער באהן	191	50
אונגאר. נאלזיאיש אייזענבאהן צו	179	50
אונגאר. ווארג-אפס.-באהן	176	—
אונגאר. ווייסבאהן	175	—

נעלד-קורז.	d.	kr.
ולבער אוסטריא	—	—
דוקאטען	5	96
אָפענבייזאר. 8 נולד. נאלדשטיק	9	97
דייטשע ריינבאנקנאָטען	61	75
20 מארק-שטיקקע	12	32
דייטשע אינפעריאל	10	28
דייטשע פאפיער-נולד	1	15

Eigenthümer Witwe M. REIS. Herausgeber und verantwortlicher Redacteur: M. SZABOLCSI. Budapest, Druck von Sam. Márkus. Andrássystrasse Nr. 12.

דיא ליבעראלע פארטהיא פארציכינגען האבע, טרק לאנגסע קיינע רעכטע אנטוואָרט געבען; ער שטאממעלטע, אונטער דעם געלאבטער דעם גאנ־צען הויס עס, פערלעגען איינגע פראגען פאן דער „בערייכערונג דער יודען" דורך דיא פארלא־מענטארישע הערר שאפ" אונד צאפעלטע אונטער דער פראגעשטעללונג פלעגערס. דיעזער ריעף דאנן: „זא זינד דיעזע הערר־ען! זאגסט זיגד זיא מיט אונטערבעכונגען ביא דער האנד; וועגן מאן זיא אבער איינמאל אן דיא וואנד שטעללט אונד אים טהאטזאכען בעפראגט. דאנן פערשטוממען זא זעהר באלד: הערר טירק האט עס איך פערזוכט, מיינע דייטשיש גזנזגונג אנצו־גרייפען; איך גלויבע, אהנע זעלבסטאיבערהעבונג זאגען צו כאנגען. דאסס איך איממער זא גלוקליך וואר, איינע ייטכע אנערקענונג פאן דעם בעסטען שטוילע דער דייטש־אסטערייכישען בעפאלקערונג צו ערהאלטען. אללערדינגס געהאבט איך נ״ט צו ״ע גען דייטש־אסטערייכערן, וועלכע יעדען אקט דער בעדלינגערונג אין־ערונג מיט אי־נער ארט רעליגיאזער בעגיסטערונג בעוואנדערן."

דיא רעדע פלעגערס מאכטע אים גאנצען הייזע טיפען אינדרוק.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (אין שא אוהלע) אינטלטיגטע איין יונגער מענש, אנגעבליך אין ישיבה בחור, דען ערבט פאר דיעניגען וואכען אכטעפטיגטען דאבכ־נאטשטעללפערבעטער דער שטאטיסטיאגעמיינ־דע. בעערמאנן. אלס נאמליך דער דאב־בינער יונע וואהנונג פערליעס, קאם איך אזהן איין יונגער מענש צו, דער אזהם אנגעזאגט שומטע אונד ראש פערשוואנד. דיעזער בובענשטריך, דער ניכט גענוג פעראיתהיילט ווערדען קאנן, ערערגטע אין דער שטאדט אונגעהייע־רעס אויפזעהען, דער גפסטעיגונג איזט בין דייטש ניכט איפגעזונדען ווארדען. יעדער דענקענדע ווירד איינזעהען, דאס דער זאכע דער אטאדאקסיע דורך ניכטס זא פיעל שאדען צוגעפיגט ווערדען. קאנן, אלס וועגן זיך דאס בעטאגענטהום אין אזהרע דיענסטע שטעללט.

* (אן דער דורכפיהרונגדעס דאנדשטורמגעזעטצעס) ווירד זא־וואהל אין אסטערייך אלס אויך אין אונגארן איפ־רעכט גאר־בריטטע. דיא „פארשריפט בעטרעפ־פענד דען לאנדשטורם אין אונגארן" וואירדע בע־דייטס אין צוגאנגטווענד עמזטפפלארען אין אללע בעדארדען אונד געמיינדען פערזענדעט.

* (דריא יידישע קונסטפריי־ריכטער אן דער פראנצאזישען

אקאדעמיע.) אוים פארריז ווירד בעריכ־טעט: דיא אקאדעמיע דער שאנען קונסטע האט דיא יידישען מאלער עמיל אינר הייריך לעווי־זאיע דען אזהר. ארבייטטען אולמאנן צו ערנאנזונגס־ריכטערן איבער דיא צוערקענונג דער פיזיזע פאן דאס ערנאנגט.

* (דער שלחן ערוך ביא דען נ״כט־יורען.) אונטער דיעזעם טיטעל האט־בען ווירד אין דער ביילאגע צו אונזערער רעפצעצ־פיטאגנוממער פאן אייגעם אונז אים באזעל צו־געקאמענען פראשעקט דעם הערן שטעפאן מארונג נאטיין גענאמען. ווערבער דאס ער־שיגען דער דייטשען איבערזעטצונג דעם שלחן ערוך אנקונדיגט. ווירד ווינשען דעם אונטערנעהמען בעסטעס גערהיען, „יוגן אלעס אין דעם פראשפעקטע געזאנט ווירד, זיך בעשטאטיגען זאלל־טע." נון ווירד אין דער בערלינער „יידישע פרעס־סע" דיא פערטיטהונג אויסגעשפראכען, דאסס עס זיך הייר אויסיין געגען דיא יידישע רעליגיאן גערייכטעטעס אונטערנעהמען האנד־רע. ווירד זעהען אונז פערפיליכטעט. דיעם אינזע־רען גלויבענסגענאססען ארט וארנונג צור קענגטנים צו ברינגען.

* (דריא זעלבסטמארדעאנאי־נעם טאג.) אם פרייטאג האבען זיך אין פעסט דרייא דען בעסטערען שטאנדען אנגעהאי־רענדע פערזאגען דאס לעבען גענאמענן: דער פאבריקאנט יאזעף אבלאטט האט זיך וועגען געלדפערלעגענהייט ערשאסען. ער ליעס אייגע יונגע פרייא מיט אייגעם קינדע צוריקק; דער ארבעט־דר. ארבאד האروזאטה, 30 יאהרע אלט, האט זיך וועגען אייגעם „אונהיילבארען ליידענס" פער־גיפטעט; איך גלייכע ארט פעראיבטע אייגע אים ווייגן אם פרייטאג הויר אנגעלאנגטע, עלע־גאנט געקליידעטע דאמע אין אייגעם האטעל אייגען זעלבסטמארד.

פארשריפט

בעטרעפענד דען „לאנדשטורם" אין דען לאנדערן דער אונגאריישען קראנע.

(פארשעטצונג.)

דורכפיהרונגספערדנונג.

(דיא דורכפיהרונגספערדנונג ענטהאלט אייגען נאסען טהייל פאן אינשטרוקציאנען, וועלכע נור פיר דיא בעהערדען, ניכט אבער פיר דיא לאנדשטורם־פליכטיגען וויכטיג זינד; זאלכע האבען ווייר מיטטעגס וועגנעלאסען. צור בעסערען איינשיכטונג פיר דיא ב.

דיעזער האבען ווייר דיא בעשטיגונגען דיעזער פארשריפט אין נומעריערטע פונקטע איינגעטהיילט.

1. אונגארן ווירד אין 92 לאנדשטורם־בעצירקע געטהיילט, זאלכע זינד דיא שטאדטגען ערגאנזונגסבעצירקע דער האנווער־באטאלליאנע.

2. צור אויסווייזהאלטונג דעם לאנדשטורמעס דיעגען דיא „לאנדשטורם־ראללען" (ליסטען). וועלכע אום צוויא אבטהיילונגען בע־שטעהען, אונד צוואר: 1. פיר דיא מיליטאריש בע־רייטס אום געבילדעטען מאנגער אונד 2. פיר דיא מיליטאריש נאך ניכט איינגעבילדעטען.

3. צור ערסטען צוזאממענשטעללונג דער לאנדשטורם־ראללען ווערדען אללע יעגע מאנגער פערצייכנעט. וועלכע מיט דעם 1־טען יאנגער 1887 לאנדשטורמפפליכטיג ווערדען, אבער ניכט אים שטעללונגספליכטיגען אלטערסקלאסען בין צום אללגענדעטען 42־טען לעבענסיאהרע. וועלכע בין ערגע 1886 דיא ווערדפליכטיגען אבגענדע אונד פאן דער אומעע (דער קריעגסמאנגען) אדער דער האנווערשען עגטלאסען. וואירדען־ דיעזע ראללען ווערדען פיר אללע געמיינדען סעפאראט צוזאממענגעשטעללט.

יעגע פערזאנען, וועלכע זיך בין צום יאהרע 1868 (מיטטעלסט „סופפלענט") פאם מיליטאר־דיענ־סטע לאנגעקליפט האבען, ווערדען עבענפאללס איינגעטראגען, אבער מיט דער אנמערקונג: „לאנ־געקליפט."

4. דיא לאנדשטורם־ראללען ווערדען אן דיא בעטרעפענדען געמיינדען פערשיקטט, וועלכע פאל־גענדעס איינצוטראגען האבען: (1.) דאס נאמענס־פערצייכנים דער אין איינע אנדערע געמיינדע אבער־ווערדעלטען; (2) דער אויסגיואנדערטען; (3.) דער פאללינ אונבעקאנטען; (4.) דער פערשאבענען אונד (5.) דער צום לאנדשטורמדיענסטע אונבע־דינגט אונטיגלכען; (6.) יעגער לאנדשטורמפפליכ־טיגען, דיא אין דער בעטרעפענדען געמיינדע צו־שטאנדיג וואירדען, זינד אין דיא לאנדשטורם־ראללען אויפצונעהמען.

5. נאך דיעזען איינטראגונגען ווערדען דיא ראללען 14 טאגע הינדורך אין דען געמיינדען צור אללגעמיינען איינזיכט אויפגעלעגט אונד דאנן דורך דיא שטהللרבוכטער, וועלכע דיא ריכטיגקייט דער אנגאבען צו בעשטאטיגען האבען, דען לאנדשטורם־בעצירקסקאמאנדען צוגעשקקט. לעטצטערע מיסען דיא ראללען איבערפיפען אונד יעדער געמיינדע איהרע אבשריפט צוזענדען.

פאללעטאן.

סולטאן אונד קרעמער.

היסטאריישער רומאן אוים דער נעשיכטע דער טירקייא.

(69־טע פארשעטצונג.)

איינעם טאגעס וואירדען אונטער דען פיעראצינטווענד יאנישטארען, צוואנצינטווענד שפאהיס אונד זעכצעהנ־טווענד מאפירישקס. דריסיג וואגען פאלל נעלד פער־שהיللט, נאכדעם זיך דיעזעלבען דעם סולטאן נעגענאיבער ערקלערט מאכטען, זיך מיט דעם פערזיל איסקזוואהנען אונד זיך אונטער דיא פאהנען דעם פראפעטען צוריקצובענע־בען, וואהרענד דאס אויטשאנדערישע פאלק אונטער צוויא גרענגען זיך אויטצולאגען פערשיאד, וועגן אללע שטראפלאז אויסטהען אונד מאן איהנען דרייא פאהנען לאסס, דאמיט זיא זיך אבערמאלס הערייגען קאנ־טען, וועגן עטוואס נעגען זיא אונטערנאממען ווערדען זאללטע, אללעס וואירדע איהנען פערשיאכען. אבדול־לאה שמאטרא אבער וואירדע אונטער דיא קראנראשה אנגענאמممען.

דיעבענאנדרצוזאנצען דער פאלקסאנפיהרער וואירדען מיט איהם צוזאמען בעריוטען. אום אן דען בעראטהונגען טהיילצונגהמען, אבדוללאה וואר דיא זעעלע אללערר.

ער פרומטהיגטע זיא צו נאסען, וועלאמוואלצע־דען וואגגעסען, אונד אדס ער פאל בעגייסטערונג פאר איהנען שפראך, מאכטע ער אוים אלל דען פראסטען קראמערן אונד פיטערן דויטער העלדען, זא דאס עס שיען

זייא וועגן זיא דיא אנזיהרער אונד נעבען איהנען דיא מאטאם פיטער אונד קראמער וואדען.

יעדער בעזואנדערטע איהן אונטער זיינען פריינדען אונד בעגיבינדעטען.

נור איינער פערמאכטע זיך ניכט מיט דעם נעדאנ־קען אויסצואהנען, דאסס ער זיינע מאכט איינעם אים שטיינע נעבארענען קראמער פערדאנקט: דער מאראנע־קהאן קאפלאן נ״ר״א.

דיעזער וואדד זיין פערראטהער.

ער ווטעטע דען נאסווצער פאן אבדוללאה מלא־גען אין קענגנטיס, דער דען סולטאן בעווענגען וואללטע, רוסקלאנד דען קריעג צו ערקלערען, דא דיעזעס פערזיען מיט דען וואפפען אונטערשטעטע. דיא מאלדזיא אונד דיא קרים וואדען דיא איינגאנגסקנקטע, פאן וזא מאן דעם דראהענדען פיינדע אוים דעם נאדדען דיא פיינעל שטעצען קאנגטע.

עס וואדדע בעשלאסען, אבדוללאה וואהרענד דער בים נאסטעוועצער אבנעהאלטענען בעראטהונגען מאדדען צו אללסען.

צו דיעזעס צוטקקע וואדדען אונטער דען קיהנסטען יאנישאדען יעגע אפפיציערע אויסגעוועכט, וועלכע אבדול־לאה אם מיטטען נידיש וואדדען.

דאס צייכען זאללטע זיין, דאס נאכדעם אבדוללאה זיינען אויף דען, דען רוסטען צו ערקלערענדען קריעג בע־צוגליכען פאדשלאג אינגעבראכט, דדד קאפלאן נדאי אינוואגדע ערהבען זאלל, וואדדע אבדוללאה אין הטצע נעראטהען וווד. נון ווד דער קהאן דאס שווד־ט נעגען איהן ציעהען, וואדדע זיך אללע יאנישאדגאפפיציערע

אויף איינמאל ערהבען אונד אבדוללאהס פערבינדעטע גיע־דעטטעעלן ווידדען.

אין איינע דעראדס פארבעדדישטע פאללע טראט אבדוללאה מיט זיינען נעפאהרטען, אהנע דיינע אהנונג פאן דער איבער איהרען הייططערן שווגבענדען נעפאהר.

דער נאסווצעדד זאס אין דער מטטע, איהם צור רעכטען קאסראן נדדאי, וואהדענד דער פאשדד צו זדינער לינקען אלס עהרענזטיק פיר אבדוללאה רעזדדווד־ד וואד־דד.

דדנגס אומהדד זאסגן דדא אפפיצדעדע דער ״גדי־טשאדדגאונד אונד שפאהדס, דדא האגדדד אן דדן גדדפפען איהדדד שווגדדדד.

דער פלאן וואד קלוג ערזאגגגן; בדנגגגן אדדגגד מדנגטט מדטטע אללעס נעשעהען זדדדד.

דדא אבגדגאגדדטגן דעס אפלקס אבדוללאה זדדדד אדד אבדוללאהס פערבדגדדעטע גדדדדד אדד אדדדד אדדדד אדד

מ י ר ל י ך. דיטשראנ׳ אלס ווירקליך עהר־ליכער פע־מטשלער מיסטע אפטערדיב אינגאר־ראאן אבהאלטען, אין פרעמדעס געבעט אינ׳ צורדינגען.״

פאלגענדע קרי׳ענס־ריסטונגס־גאבריכטען זינד ווייס פריטאג איינגעלייפען: אמסמטליכע בויערן אונד גוטסהערדען אין רוס־ס׳ש־פאלען האבען בעפעהל ערהאלטען, אן דיא בעערדיגפאדטשעלער קאר, האפען אונד דיא, „אים פערהאלטיסס צור בעזונדפאלגע איהרעס בעזיטצעס.״ אלס קריעגס־ווייטראג צו ענטריסטען — איין דעם פעטערסבורגער פראנ־צאזישען מאגזולאט ערשיינט אין פלאקאט אנגע־שלאגען, ווארין אללע צור רעזערווע גע־האריגדען פראנצאזען אויס־געפאדערט ווערדען, זיך פיר דיא איינ־בערופונג בערייט צו האלטען, — אין דער געזעטצגעבונג צו אמבערג (באיערן) איזט דיא אנצאהל דער ארבייטער בעדייטענד פערמעהרט ווארדען, דא דער בעפעהל קאם, טאגליך צוויי הונדערט גע־ווארבען פערטיגצושטעללען אונד אבצולייפערן.

אם פריטאג האט דיא אטאלייניש־שע קאממער אונד פאדגעסעטען דער סענאט דען פאן דער רעגיערונג פערלאנגטען פרעיס פאן פונף מיללאנען פיר מאסויא (אין אפריקא) בעווילליגט. דער האבען דיא אטאלייניש־שען טרופפען, וועלכע אינסגעשאמט ווארדען, אים קאלאניען צו גרינדען, אינע גראסע גיעדעלאנד פאן דיטשען דער אבעסיניער ערלייטען. פאסט אללע אפפיציערע אונד מעהר אלס 400 מאנן זינד גע־פאללען. אים אנלאס דיעזער נאכריכטען פאנדען אין דאס דעמאנשטראציאנען שאפט, וואכיא מעהרע־רע פערהאפטונגען פאדגעקאממען זינד. אים דאס פראלאמענטסגעבידד קרעדיט פיר מאסויאה אין מיליטאר־קרדאן געצאגען ווערדען. דער סענאט דרקקטע דען אין אפריקא געפאללענען אונד דען דאדט דיא עהרע אטאלייניש פערטהיידיגענדען זאלדאטען זיר־ע בעוואונדערונג איס. מאן מיס נאמ־ליך ווייסען, דאס דיא אטאלייניש־שען טרופפען גע־גען אינע אינגעהייערע אבערמאכט צו קאמפפען האטטען. יעטצט זינדעט מאן נאך מאסויאה אין אללער אילע הילפסווייסען. אים אינע בעזונ־צונג דורך דיא אבסיניער צו פערהינדערן.

געשיכטע דער נייערען צייט.

(80־טע פארזעטצונג.)

דער מינסטער מהיערס וויאכסט דאס פאלק צו נאססער בעגייסטערונג אנצוריגען. שאן ערוואכסט דאס אלטע פערלאנגען דער פראנצאזען נאך דער ריאבערונג דעס רהיינס; אבער אויך אין דייטשלאנד אונד אין אנדערן לאנדערן ציינסט זיך אינע נעוואלטיגע ערהעבונג דער גע־מיטהער, אונד דא היעלט עס דענן לודווינ פילליפס פיר ווי־זער, דען קריעגסלוסטיגען מהיערס צו גענטלאסטען אונד גנאדיגא אים מינסטעריאם צו בעזיטצן, וועלכער דאס איינפערשטאנדניס מיט דען נאפפסמאכטען באלד ווייטער הערשעללטע. אים פראנצאזישען פאלק אבער מורדט מאן אבער דיא נאכגיעביגקייט דער רעגיערונג, אונד יאהרע הינדורך אזט איהר דער פארוואיזה דער שווארצע נעגען דאס אויסלאנד אונגיהאהרליך נעמאכט ווארדען.

דייעער פארוואיזה געוואנן נייע נאהרונג דורך דאס פער־האלטען דער רעגיערונג אין מעהרערען שווייצפאנען מיט עגגלאנד, איינעסטהיילס איבער אינע פאן דייעזער זעע־מאכט איינגעפיהרטע אויסרעהנונג דעס אנגאנגסטען דורכזוכונגסרעכטס (ר. ה. דעס רעכטס, דייעיגיגען שיפפע, וועלכע דעס שקלאווענהandלס פער־דאכטיג ערשיינען, צו אונטערזוכען), אנדערנטהיילס וועגען אינער עגשטאדינג, וועלכע אין פאן דען פראנצאזען אויס דער אינזעל אמאהאיטי (דערען קאנינין פאמארע דיא פראנצאזישע אבערהאהיס אנגע־קאנגט האטטע) פערריבבענע מיסיאנאר־

אונד פראנגט: „האבען דיא פאן מיר געשפראכען?״ ווראבעטע ערוויידערטע: „אוואהל! איך בעצייב־נעטע אהרען צורוק אן מיך אלס אינע נעמיינהייט.״ דארויף שריע פאטטע: „דיא זינד אין זא געמיינער, נידערטראכטיגער מענש, דאס איך מיך בע־שמוטצען ווערדע, ווענן איך מיך ווייטער מיט איה־נען אבגעבען וואללטע.״ נאך דיעזען ווארטען גינג ער. ווראבעטע רעפט אהם צו: „דאס־ווערדען דיא מיר רעבענשאפט געבען!״ דיא בייידען אבגעאדרנעטען מענגער אונד סוראבא־דא ערקלארטען זיך איך ערווטכען ווראבעטע׳ס בעריכט. אהם צייגענשאפט צו געבען. דא טראט דער אנטסעמטיטשע אבג. פ׳ענגל דאצו אונד באט לאבענד אויך זיינע צייגענשאפט אן, וועלכע יעדאך מיט גאנץ דייטליכער פערבאטונג אבגעווייז־זען וואررד. עס גאב דאנן נאך אינגן אייפערטיג צווישען פענל אונד אינעם אנדערען ליבעראלען אבגעאדרנעטען.

אין אינגאן האטטע אינע אהנליכע שכאנ־דאלסצענע אינע אנצאהר פאן דיעללען צור פאל־גע: דיא אפטעריבער זינד יעדאך מינדער הייס־בלטיג, אונד ווראבעטע בעגינגט זיך דאמיט, גע־גען פאטטאר דיא עהרענבעלייטיגונגסקלאגע אנ־צווישרעגגען.

פאדגעסעטען ווארדע דיא דעבאטטע איבער דיא ערריכטונג פאן אר־בייטסקאממערן פארטגע־ועטצט אונד דער אבגעאדרנעטע פ׳ענגער הייעלט אין דינעס שלוסוארטע דען אנטסעמטען אינע שארפע שטראפפרעדיגט. „עס איזט אין מרוי־רינגס צייבען — זאגטע ער, — דאסס זאללע רע־דען, ווא דיא דער אבגעאדרנעטע הערר טירק געפפערן הייעלט, אין דייעזעס הייזע איבערהויפט מאגליך זינד: דענן נאך פאר ווענינען יאהרען ווא־רען זאללע אבגעאדרנעטע אונד אינע זאללע פפרעכוויזע אין דייעזעס הייזע גיכט מאגליך. דאסס דייעזע שפרעכוויזע אין אינעם געוויססען טהיילע דער בעפאלקערונג צוצשטممונג פינדעט, דאס צייגט, ווא אטיעף דער גאנצע אפפענטליכע מיינונגס זיגקט, אונד יעדער רי־היגע פאלטיקער מיס מיט ערנסט אונד בעוארנונס זהען, וואהרן אונזער אפפענטליכעס לעבען געהט, ווענן קראפפענהאפס, פערדאכטיגונג אונד פיינד־שעליגע פערדעטצונג אינע טהיילעס דער בע־פאלקערונג גיגען דען אנדערען אלס דער אינגענט־ליכע בערוף אינעס פאלקפפערטעטערס פער־שטאנדען ווירד.״ (בייפאלל לינקס.)

דייעזעס שטעללטע פלעגיר אין אפפענטלי־כער זטצונג אין פארלעכעס פערהאר מיט דעס אנטסעמטען טירק אן, דען ער באט, אהם צו אנטוואפטען, וואס ער טראטזאבליכעס גיגען

איינע אנטיסעמיטענדעבאטטע

אים אפטעריייכישען אבגעאדרנעטענהייז.

נאך דיא ווא גיליך אים אינגרישען אבגעאדר־נעטענהייז אנראהלך דער באדשעדבאטטע, האבען דיא אנטיסעמטען פארגעסטערן אויך אים אפטעריייכישען אבגעאדרנעטענהייז אינע לעק־ציאן ערהאלטען, אן ווערכע זיא לאנגע דענקען ווערדען.

אם פריטאג פערהאנדעלטע דאס אפטעריי־כישע אבגעאדרנעטענהייז איבער דיא ערריכטונג פאן „ארבייטערקאממערן.״ דער אנטיסעמיטישע אב־געאדרנעטע טירק גרייפ בייא דייזער גלעגענ־הייט דען ליבעראלען אבגעאדרנעטען פלעגער (אדס אנטרשטעללער) אונד דיא גאנצע ליבעראל־לע פארטיי אן. ער זאגטע: „דיא ליבעראלען האב־בען אללע פאלקסשטאמע דאוערט, דא זיא דיא פערמעהרונג דעס יודענטהומס פארדערטען.״ (גע־לאכטער. דער אנטיסעמיט דר. פאטטאי׳ס: „דער אבגעאדרנעטע ווראבעטיג לאכט. ער דענקט ווא אין יודע. דעסהאלב לאכט ער!״) — טירק זעטצט זיינע רעדע פארט אונד זאגטע: „פלע־גער איזט אין גזעדגנונגסגענאססע דער יודען באמ־בערגער אונד ריכטער, ווערכע אים דייטשען ריכסטאג דעס גראפפטען דייטשען שטאאטסמאנגע שמאהלבערווייזע הינדערנישסע אין דען וועג לעגען. עס זינד דאס פאטטרלאנדעספער־ראטער, דיא זיך דייטשע נעגען.״ (אללגעמיינעס גערלאכטער.)

הערווה שפ׳אר דער ליבעראלע אבגעאדר־נעטע ווראבעטיג, דער אינטער אנרעדע זאגטע: „דיא רעדען דעס הערן אבגעאדרנעטען טירק ערגענגערן מיך אממער אין דען „וארטשעל״ אים פראטער, בייא וועלכעס צים שלוסס אממער דער יודע פאדטגעשלאגען ווירד. (הייטערקייט) אויך הייטע האט ער דאסזעלבע יודישע כאפטעל אין דיא דעבאטטע געגעבען. אין מאנן דער הערערד יאהרע נאך דעס טאלעראנז־עדיקט קאיזער יאזעפס דיא אינטאלעראנז אויך זינע פאהנע געשריעבען האט אונד אינגאהמסגעזעטצע פיר אינצעלנע מאנ־געלאנגען שאפפען וולל, האט גיכט דאס רעכט, „עמאנדעס מאנגעל אן ליבעראלסמס פארצ־ווער־פען.״ (לעבהאפטע בייפאלל לינקס.)

נאך דער רעדע ווראבעטיגס ווארדע דיא דזטצונג געשלאסען. אינגע מינטיגען שפאטער שפאנד דייזער אבגעאדרנעטע אין דער פארהאל־לע דעס אבגעאדרנעטענהייזעס מיט אינגעס ווג־נאלסטען אם געשפ׳אר. צו דעס ער זאגטע: „דער צווישענרוף פאטטאיס וואר דאך אינע געמיינהייט״ אין דייזעס אינגעבליקקע קאם דר. פאטטאי הינצו

געשיכטע דער נייערען צייט.

(80־טע פארזעטצונג.)

דער מינסטער מהיערס וויאכסט דאס פאלק צו נאססער בעגייסטערונג אנצוריגען. שאן ערוואכסט דאס אלטע פערלאנגען דער פראנצאזען נאך דער ריאבערונג דעס רהיינס; אבער אויך אין דייטשלאנד אונד אין אנדערן לאנדערן ציינסט זיך אינע נעוואלטיגע ערהעבונג דער גע־מיטהער, אונד דא היעלט עס דענן לודווינ פילליפס פיר ווי־זער, דען קריעגסלוסטיגען מהיערס צו גענטלאסטען אונד גנאדיגא אים מינסטעריאם צו בעזיטצן, וועלכער דאס איינפערשטאנדניס מיט דען נאפפסמאכטען באלד ווייטער הערשעללטע. אים פראנצאזישען פאלק אבער מורדט מאן אבער דיא נאכגיעביגקייט דער רעגיערונג, אונד יאהרע הינדורך אזט איהר דער פארוואיזה דער שווארצע נעגען דאס אויסלאנד אונגיהאהרליך נעמאכט ווארדען.

דייעער פארוואיזה געוואנן נייע נאהרונג דורך דאס פער־האלטען דער רעגיערונג אין מעהרערען שווייצפאנען מיט עגגלאנד, איינעסטהיילס איבער אינע פאן דייעזער זעע־מאכט איינגעפיהרטע אויסרעהנונג דעס אנגאנגסטען דורכזוכונגסרעכטס (ר. ה. דעס רעכטס, דייעיגיגען שיפפע, וועלכע דעס שקלאווענהandלס פער־דאכטיג ערשיינען, צו אונטערזוכען), אנדערנטהיילס וועגען אינער עגשטאדינג, וועלכע אין פאן דען פראנצאזען אויס דער אינזעל אמאהאיטי (דערען קאנינין פאמארע דיא פראנצאזישע אבערהאהיס אנגע־קאנגט האטטע) פערריבבענע מיסיאנאר־

ס׳ריטכארד בעאנשפיכטע אונד ערהיעלט. דייעזער אן דיך אונבערייטיגע פאראלל וואיזדע אלס אינע ערגיעדיגונג פאנקטיכס פאן דען ליעבעראלען דער געשלקקט אייסנבייטע, אום דאס אנזעהען דער רע־גיערונג בייא דער רוהמבעגיריגען נאציאן צו אינטער־נאבען.

אין הערבע שאנ האטטע אינצווישען דיא יוליי־ווי־נאטטע דורך דען פאר דעס האפפנונגסאללען טהיאי־ערבען, דעס הערצאגס פון ארלעאנס, בעפפאדפפען, וועלכער אם 13. יוני 1842 דורך אינען טאדטל־כען שווירן אים דעס וואנגן זיין לעבען אינבוס־ען. דא זיין אלטעסטער זאהן, דער גראף פון פאריס, נאך אומגדיג וואר, זא מוסטע אין „רעגענ־שאפטגעזעטץ״ פלאטטען ווערדען; בייא דער בעראטונג דעסגלייכען טרעטטע זיך נאך אין פרייל דער בוסהעי־גען פרייגדע דעס קאנינס פאן זיינער טאלטיש, אונדעס זיא. דען דיכטער לאמארטין אין דער שטיטצע, דיא רעגענשאפט דען האנדען דער מוטטער דעס גראפ־פען פאן פאריס, דער הערצאגין פון אלענאן (תעלע־גע פאן פעקקלענבורג), אנפערטרוים ווייסען אללטען, וואס־גענגען דאס רעגענשאפטגעזעטץ דען אינבעליעבטען פרטיאלאסטען הערצאג פון נעמור צום רעגענטען אייזעטצטע.

קורץ פארהער האטטע דער קאניג אינען זייגער לינגסלאנד, דיא בעפפעסטיגונג פאן פאריס, מיט הילפע דעס גווארנטען מהיערס דורכגעזעטצט; לודווינ פיליפס ווינשטע דייזעלבע בעזאנדערס, אום בייא גייגן דעמאלוציאנען דיא הויפטשאדט לייכטער צינעלן צו קאנ־

נען. אבער אום דייזע לבע אויסזהרען צו דירפען, מוסטע ער פארשיעגעלן, דאסס עס אינע מאסרעגעלע דער פער־הייראטונג גגגען דען אייסטערן פיגד זייא, וואצו אתיערס דיא אייפרגונג וועגען דער אייגענאלייטען פראגע אים יאהרע 1840 בעגונטצט. בייז צום יאהרע 1847 וואר דאס געוואלטיגע ווערק, וועלכעס איבער 1000 מיללייאנען גע־קאסטעט האט, אללרגעדעס. אהנע דאסס עס יעדאך אים אללגעדען יאהרע בייא דעס אויסבריך דער רעוואלוציאן דעס קאניגס דיא נעהאפפטען דינסטע געלייסטעט האטטע.

אים יאהרע 1846 האטטע לודווינ פיליפס דיא פרייי־דע, דיינען יינגסטען זאהן, דען הערצאג פון מאנטפענזיער, מיט דער שווגסטער דער קאניגין פון שפאניען צו פער־הייראטען. אויך וואר דיינע רעגיערונגסגעוואלט אנשיי־נגער מעהר בעפעסטיגט אלס יע; דיא וואהלען צור קאמ־מער אים יאהרע 1846 גאבען אין גינסטיגערעס רעזולטאט פיר דיא רעגיערונג. אלס אללע פרהערען וואהרען, אונד דאס מינסטעריאם, אן דעסען שפיטצע ערסט דער מאר־שאלל סולט, דאגן נוויאצע שאנד, שיען אין נאפפסערע אבער אים נעהמען וואיזדען דיא קיינט אינער קונגסטיגען רעוואלוציאן מיט אללער זאנגאמאט בעפפלגנס. דיא יולי־רעגיערונג האטטע זיך פארצייליך אויף דייעיגיגען פאלקס־קלאסען גשטיצט, בייא וועלכען דער בעוויטץ אונד דער מאטטיילע פארטהייל דיא וויכטיגע ראללע שפיעלט, אונד נאכאיינאנדער פראטטען שקאנדאלאללע אין, דורך וועלכע דער פרייוואטכאראקטער האכשטעהענדער מאנגער דער אפפענטליכען פערוואכונג אנהייסטיל.

(פארזעטצונג פאלגט.)